

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 2. decembrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Daiga Rezevska un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk –
Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums
Nr. 225/2020),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Jūrmalas pilsētas domes 2017. gada 12. janvāra saistošos
noteikumus Nr. 1 „Par transportlīdzekļu iebraukšanu īpaša režīma zonā Jūrmalas
pilsētas administratīvajā teritorijā” (turpmāk – Noteikumi Nr. 1) par
neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91., 97. un
111. pantam, Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – LESD) 20. panta
otrajai daļai un Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām
(turpmāk – Pakts) 26. pantam un spēkā neesošiem no to pieņemšanas brīža;

1.2. apturēt tiesas nolēmumu izpildi lietās Nr. [..]; Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..],
Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..];

1.3. atzīt Noteikumus Nr. 1 attiecībā uz personām, kurām tie ir tikuši
piemēroti administratīvo protokolu sastādīšanā vai kurām tie būtu jāpiemēro tiesā,
par spēkā neesošiem no šo personu pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Noteikumi Nr. 1 nosaka:

2.1. kārtību, kādā personas var iebraukt ar autotransporta līdzekļiem, tricikliem, kvadracikliem un motocikliem īpaša režīma zonā Jūrmalas pilsētas administratīvajā teritorijā;

2.2. kārtību, kādā maksājama pašvaldības nodeva par iebraukšanu īpaša režīma zonā Jūrmalā, nodevas apmēru, atvieglojumus un atbrīvojumus no nodevas;

2.3. kārtību, kādā izsniedz un anulē speciālās caurlaides iebraukšanai īpaša režīma zonā Jūrmalā;

2.4. atbildību par šo noteikumu pārkāpšanu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. un 6. punktu Satversmes tiesa izskata lietas citstarp par pašvaldību saistošo noteikumu normu atbilstību Satversmei un tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi.

Līdz ar to šā lēmuma 1.1. punktā norādītais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā var iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt

pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts prasa šo uzskatu pamatot. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: 1) personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; 2) tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

6.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja 18 reizes iebrukusi īpaša režīma zonā Jūrmalas pilsētas administratīvajā teritorijā, neiegādājoties caurlaidi. Par katru pārkāpumu Jūrmalas pilsētas pašvaldības policija saskaņā ar Noteikumu Nr. 1 49. punktu Pieteikuma iesniedzējai sastādījusi lēmumu par administratīvā soda piemērošanu 50 *euro* apmērā. Pieteikuma iesniedzēja pārsūdzēja visus Jūrmalas pilsētas pašvaldības policijas lēmumus Rīgas rajona tiesā. Rīgas rajona tiesa, pamatojoties citstarp uz Noteikumu Nr. 1 5., 23. un 31. punktu, ir izskatījusi un atstājusi spēkā deviņus Jūrmalas pilsētas pašvaldības lēmumus par administratīvā soda piemērošanu. Rīgas apgabaltiesa ir pieņēmusi lēmumus par atteikšanos ierosināt apelācijas tiesvedību par četriem Rīgas rajona tiesas spriedumiem, savukārt pārējās lietās vēl nav stājies spēkā galīgais nolēmums.

Tādējādi no pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem konstatējams, ka Pieteikuma iesniedzējai ir piemērots Noteikumu Nr. 1 5., 23., 31. un 49. punkts, redakcijā, kas bija spēkā no 2018. gada 15. decembra līdz 2019. gada 9. decembrim, (turpmāk – apstrīdētās normas). Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, Jūrmalas pilsētas noteiktā īpašā režīma zonas šķērsošanas kārtība, proti, nepieciešamība samaksāt nodevu vai iegūt caurlaidi, kā arī sods par minēto nosacījumu neievērošanu, pārkāpj vienlīdzības principu un aizskar viņas tiesības uz pārvietošanās brīvību un veselību.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 91., 97. un 111. pantam, LESD 20. panta otrajai daļai un Pakta 26. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6.2. Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, arī pārējās Noteikumu Nr. 1 normas neatbilst Satversmes 91., 97. un 111. pantam, LESD 20. panta otrajai daļai un Pakta 26. pantam.

Satversmes tiesas judikatūrā ir atzīts: personai jāsniedz ticams pamatojums tam, ka tiesību normas izraisītās nelabvēlīgās sekas rada tieši viņai pamattiesību aizskārumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.1. punktu*). Turklāt jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

Tomēr no pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem nav gūstams apstiprinājums tam, ka Noteikumu Nr. 1 normas, izņemot apstrīdētās normas, būtu Pieteikuma iesniedzējai piemērotas. Pieteikuma iesniedzēja nav arī sniegusi pamatojumu tam, kādas nelabvēlīgas sekas viņai izraisa pārējās Noteikumu Nr. 1 normas.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka konstitucionālā sūdzība galvenokārt ir subsidiārs pamattiesību aizsardzības mehānisms (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 8.1. punktu*). Gadījumā, kad pamattiesības tiek aizskartas ar tiesību piemērošanas aktu, personai jāizmanto vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi, kas paredz iespēju pārsūdzēt tiesību piemērošanas aktu, ar kura starpniecību tiesību norma ir aizskārusi personas pamattiesības. Satversmes tiesas likumā ietvertā subsidiaritātes principa mērķis ir panākt, lai tiesa, izskatot lietu pēc būtības, visupirms izmantotu tās rīcībā esošās tiesību piemērošanas un interpretācijas metodes Satversmei atbilstoša rezultāta sasniegšanai (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu*).

7.1. No pieteikuma un Tiesu informatīvajā sistēmā pieejamās informācijas secināms, ka Pieteikuma iesniedzējai ir sastādīti 18 Jūrmalas pašvaldības policijas lēmumi par administratīvā soda piemērošanu un visus šos lēmumus viņa ir pārsūdzējusi Rīgas rajona tiesā.

Rīgas rajona tiesa ir ierosinājusi 18 lietas, bet spriedumus pieņēmusi deviņās lietās, proti, lietās Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..].

Rīgas apgabaltiesa lietās Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..] ir pieņēmusi nepārsūdzamus lēmumus par atteikšanos ierosināt apelācijas tiesvedību. Tādējādi šajās lietās Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas prasībām.

7.2. Vienlaikus Satversmes tiesas kolēģija secina, ka lietās Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. 1A33127519, Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..] vēl nav stājies spēkā galīgais nolēmums. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja vēl nav izsmēlusi vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus, lai aizstāvētu savas aizskartās tiesības.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas prasībām.

8. Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmais teikums nosaka: „Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.”

Rīgas apgabaltiesas nolēmumi lietās Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..], Nr. [..] pieņemti un stājušies spēkā attiecīgi (datums), (datums), (datums), (datums). Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2020. gada 9. novembrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmā teikuma prasībām.

9. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

9.1. Pieteikuma iesniedzēja norādījusi, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 97. pantam.

Vērtējot apstrīdētās normas atbilstību Satversmei, Satversmes tiesa noskaidro 1) vai apstrīdētajā normā ir ietverts kāds tiesību ierobežojums; 2) vai šis

ierobežojums ir noteikts ar likumu un vai tam ir leģitīms mērķis; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs samērīguma principam (*sal. ar, piemēram, Satversmes tiesas 2009. gada 13. februāra sprieduma lietā Nr. 2008-34-01 17. punktu*). Savukārt, vērtējot apstrīdētajā normā ietvertā ierobežojuma neatbilstību samērīguma principam, jānoskaidro: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai jeb vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sal. ar, piemēram, Satversmes tiesas 2012. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2011-16-01 12. punktu*).

Pieteikumā ir citēta Satversme un norādīts vispārīgs Pieteikuma iesniedzējas viedoklis par apstrīdēto normu satversmību. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādā veidā apstrīdētās normas ierobežo Satversmes 97. pantā noteiktās pamattiesības, ka šāds ierobežojums nav noteikts ar likumu vai tam nav leģitīma mērķa, vai arī tas neatbilst samērīguma principam.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

9.2. Pieteikuma iesniedzēja arī norādījusi, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 111. pantam.

Satversmes tiesa, konkretizējot Satversmes 111. panta saturu, ir atzinusi, ka no minētā panta izriet valsts pienākums ievērot, aizsargāt un nodrošināt personas tiesības uz veselību. Pirmkārt, pienākums ievērot tiesības uz veselību nozīmē, ka valstij ir jāatturas no tādām darbībām, kas ierobežo katras personas iespējas pašai rūpēties par savas veselības aizsardzību. Otrkārt, pienākums aizsargāt tiesības uz veselību nozīmē, ka valstij ir jāaizsargā persona no citu privātpersonu iejaukšanās tās pamattiesību īstenošanā. Treškārt, pienākums nodrošināt tiesības uz veselību nozīmē, ka valstij ir jāveic konkrēti pasākumi pamattiesību īstenošanai (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 19. decembra sprieduma lietā Nr. 2017-02-03 16. punktu*).

Pieteikumā ir citētas Noteikumu Nr. 1 normas, Satversme un Satversmes tiesas judikatūra, taču tajā nav norādīts juridiskais pamatojums tam, vai un kādā veidā apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 111. pantā ietvertajām tiesībām uz veselības aizsardzību.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

9.3. Pieteikuma iesniedzēja arī norādījusi, ka apstrīdētā norma neatbilst vienlīdzības principam, kas ietverts Satversmes 91. pantā.

Satversmes tiesa, izvērtējot, vai apstrīdētā norma atbilst Satversmes 91. pantam, noskaidro:

1) vai un kuras personas (personu grupas) ir salīdzināmas un vai tās atrodas vienādos vai atšķirīgos apstākļos;

2) vai apstrīdētā norma paredz vienādu attieksmi pret atšķirīgos apstākļos esošām personām vai arī atšķirīgu attieksmi pret vienādos apstākļos esošām personām;

3) vai šāda attieksme ir noteikta ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu;

4) vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 2. novembra sprieduma lietā Nr. 2020-14-01 8. punktu*).

Savukārt, lai noteiktu, vai un kuras personas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, nepieciešams atrast šīs grupas vienojošo pazīmi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 5. februāra sprieduma lietā Nr. 2014-03-01 18. punktu*).

Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, vienādos un salīdzināmos apstākļos atrodas personas, kuras ir deklarējušas dzīvesvietas adresi Jūrmalā vai viņām pieder nekustamais īpašums Jūrmalā, un kuras ir transportlīdzekļa īpašnieks, valdītājs, turētājs, un personas, kuras ir deklarējušas dzīvesvietu Jūrmalā vai viņām pieder nekustamais īpašums Jūrmalā, bet kuras nav reģistrētas kā transportlīdzekļa īpašnieks, valdītājs, turētājs, bet pārvietojas ar transportlīdzekli, kas ir nodots viņu faktiskā lietošanā. Savukārt atšķirīgā attieksme esot izpaudusies dažādu nodevu likmju noteikšanā iepriekš minētajām personu grupām.

Pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums šim Pieteikuma iesniedzējas uzskatam. Tajā nav norādīts, vai Pieteikuma iesniedzējas identificētās grupas ir salīdzināmas un kāda ir šo grupu vienojošā pazīme. Pieteikuma iesniedzēja nav sniegusi arī juridisko pamatojumu par to, kādēļ ar apstrīdētajām normām noteiktajai, iespējams, atšķirīgajai attieksmei, nav leģitīma mērķa un kādēļ tā neatbilstu samērīguma principam.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

9.4. Pieteikuma iesniedzējas ieskatā apstrīdētās normas neatbilst arī Pakta 26. pantam.

Valsts pienākums ņemt vērā starptautiskās saistības cilvēktiesību jomā izriet no Satversmes 89. panta, kas noteic, ka valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem. Satversmes 89. panta mērķis ir nodrošināt Satversmē ietvertu pamattiesību harmoniju ar starptautisko līgumu normām. Tāpēc Satversme pēc būtības nevar paredzēt mazāku pamattiesību aizsardzības apjomu, nekā to paredz Latvijai saistošie starptautiskie līgumi (*sal.: Satversmes tiesas 2020. gada 12. marta sprieduma lietā Nr. 2019-11-01 10. punkts*). Tādējādi, ja pieteikumā ir ietverts prasījums izvērtēt apstrīdēto normu atbilstību Paktam, personai ir jāpamato arī tas, kādēļ apstrīdētās normas atbilstība starptautisko tiesību normai būtu vērtējama atsevišķi no Satversmes normas. Šāds pamatojums pieteikumā nav sniegts.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

9.5. Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, apstrīdētās normas neatbilst LESD 20. panta otrajai daļai.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka LESD 20. pantā citstarp ir nostiprināts Eiropas Savienības pilsonības institūts, kas paredz, ka ikviena persona, kurai ir kādas dalībvalsts pilsonība, ir Eiropas Savienības pilsonis. Viens no Eiropas Savienības pilsonības institūta mērķiem ir nodrošināt pienācīgu tiesisko aizsardzību personām, kuras pārvietojas Eiropas Savienības iekšienē. Eiropas Savienības pilsoņa brīvas pārvietošanās tiesības nozīmē tiesības fiziski pārvietoties un uzturēties citā Eiropas Savienības dalībvalstī (*sal.: Satversmes tiesas 2018. gada 29. jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-28-0306 10.2. punkts*).

Apstrīdētās normas attiecas uz personu pārvietošanos vienas Eiropas Savienības dalībvalsts teritorijas ietvaros. Pieteikuma iesniedzēja nav sniegusi juridisko pamatojumu tam, kādēļ viņa uzskata, ka apstrīdētās normas pārkāpj viņai LESD 20. panta otrajā daļā noteiktās tiesības pārvietoties un uzturēties citā Eiropas Savienības dalībvalstī.

Līdz ar to arī šajā prasījuma daļā pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

10. Ar lūgumu, kas norādīts šā lēmuma 1.3. apakšpunktā, Pieteikuma iesniedzēja pēc būtības vēlas novērst Noteikumu Nr. 1, iespējams, radītās negatīvās sekas. Šāds lūgums būtu izlemjams lietas izspriešanas gaitā, ja lieta Satversmes tiesā tiktu ierosināta.

Tāpat, ievērojot to, ka lieta Satversmes tiesā nav ierosināma, arī šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 225/2020).
2. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.2. un 1.3. apakšpunktā norādītos lūgumus.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš